

18 april 2024
**Thema-avond gemeentelijke
financiën**

Agenda

- Opening en mededelingen
- Invulling werkgroep
- Analyse door wethouder R. Beems
- Oplossingsrichtingen vanaf 2026 door de gemeentecontroller
- Duiding van de werking van het gemeentefonds, de algemene uitkering, door Mr. G.A. van Nijendaal

OPENING EN MEDELINGEN

Aanwijzen voorzitter raadswerkgroep
meerjarenbegroting

INVULLING WERKGROEP

Status en openbaarheid

Taakstelling

Doorlooptijd en planning

ANALYSE

Waarom doen we dit?

Rijk kort gemeenten via de algemene uitkering met € 3 miljard
Dit betekent voor Castricum ongeveer € 4 miljoen

Financieel perspectief Castricum is daarom negatief

Structureel beeld 2^e financiële rapportage 2023:

2026	-/- € 4,7 mln
2027 e.v.	-/- € 7,2 mln

VNG-BEGROTINGSADVIES 2025-2028

VNG-nieuwsbrief d.d. 1 maart 2024:

Advies in het kort:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden indien de korting van € 3 miljard vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeven vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

“

**“Je gaat het pas zien
als je het doorhebt.”**

OPLOSSINGSRICHTINGEN M.B.T. HET TEKORT

Lasten verlagen

Bijdrage aan Gemeenschappelijke regelingen

Baten verhogen

Ja,

maar

MOGELIJKHEDEN: M.B.T. LASTEN VERLAGEN

Totale gemeentelijke begroting Castricum: circa € 90 – € 100 mln

Aandeel bijdrage gemeenschappelijke regelingen 45%
(waarvan 2/3-deel Werkorganisatie BUCH)

MOGELIJKHEDEN: LASTEN VERLAGEN

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen

	OP BASIS VAN KADERNOTA 2025 GR-en				
Omschrijving kostensoort	2025	2026	2027	2028	
Totaal BUCH bijdrage regulier	30.669.900	31.621.040	32.744.189	33.857.491	
Totaal Veiligheidsregio GR bijdrage	2.668.016	2.771.548	2.880.176	2.977.520	nog excl. Extra ivm taakuitbr 2025 e.v.
	151.583	226.153	297.849	297.849	Extra VHR ivm brandweertaken
Totaal Omgevingsdienst (OD) Gr bijdrage	859.000	892.501	927.309	958.837	
Totaal GGD GR bijdrage	2.164.000	2.248.396	2.336.083	2.415.510	nog excl. extra 110k in 2024
	114.290	118.747	123.378	127.573	Extra GGD ivm loonontw. 2024
Totaal RHCA (regionaal archief) GR bijdrage	200.739	208.568	216.702	224.070	
Totaal Cocensus GR bijdrage	649.000	674.311	700.609	724.430	
Totaal RAUM GR bijdrage	55.348	57.507	59.749	61.781	
Totaal Zaffier GR Bijdrage uitvoeringskosten	1.654.157	1.719.382	1.787.174	1.861.104	
Endtotaal	39.186.033	40.538.153	42.073.219	43.506.166	
meer t.o.v. t-1	1.583.976	1.352.120	1.535.066	1.432.947	
alleen GR BUCH	902.680	951.140	1.123.149	1.113.302	
overige GR-en	681.296	400.980	411.917	319.644	
	1.583.976	1.352.120	1.535.066	1.432.947	

Cumulatief levert een zogenaamde ‘nullijn’ (tegenover de inflatie een taakstelling van eenzelfde omvang) in 2026 t/m 2028 op:
 € 1,35 mln (2026) - € 2,89 mln (2027) - € 4,32 mln (2028)

MOGELIJKHEDEN: LASTEN VERLAGEN

Overige lasten (naast bijdrage aan GR-en):

Wettelijke taken, medebewindstaken
(bijv. inkomensregelingen)

Wettelijk taken met keuze in niveau van uitvoering
(bijv. wegenonderhoud, Wmo- en jeugdzorg, cultureel erfgoed, riolering, afval, milieubeheer, ruimtelijke ordening, etc.)

Niet-wettelijke taken
(bijv. subsidieverstrekingen op gebied van sport, cultuur, economische zaken, toerisme, kinderopvang, peuterspeelzalen, armoede- en minimabeleid, etc.)

MOGELIJKHEDEN: LASTEN VERLAGEN

ADVIES VAN DE RAAD VOOR HET OPENBAAR BESTUUR

BELEIDS- VRIJHEID GEDUID

BELEIDSVRIJHEID BIJ DECENTRALE
TAKEN: EEN NADERE UITWERKING TEN
BEHOEVE VAN DE VORMGEVING VAN
DE FINANCIËLE VERHOUDINGEN

Rapport van de Raad voor het openbaar bestuur

"Beleidsvrijheid geduid" d.d. maart 2019

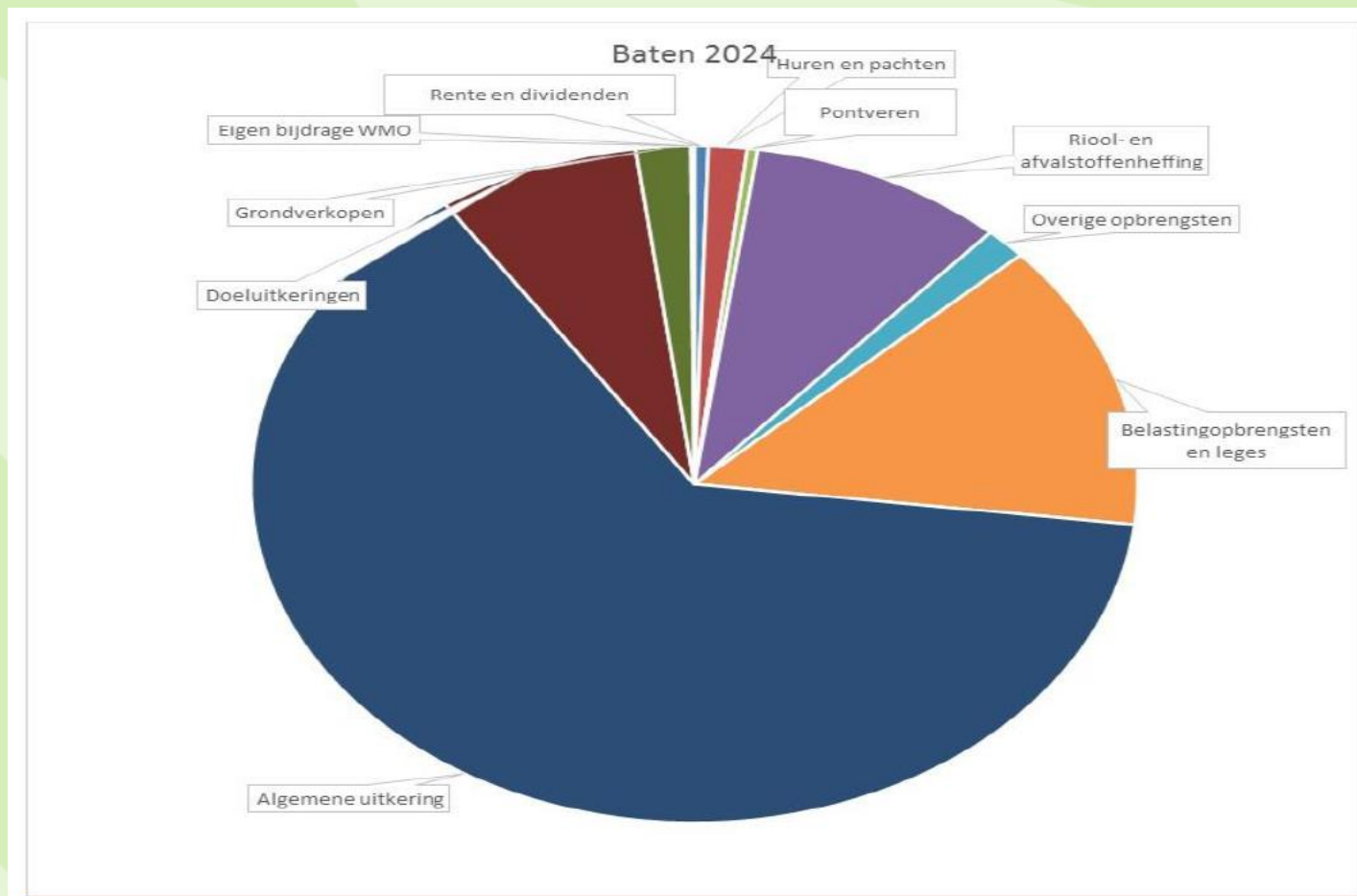
O.b.v. de clusterindeling van de algemene
uitkering uit het Gemeentefonds

Cluster	score
Inkomen en participatie	2
Samenkracht en burgerparticipatie	3
Jeugd	3
Maatschappelijke ondersteuning	4
Volksgezondheid	4
Educatie	3
Cultuur en ontspanning	9
Infrastructuur en gebiedsontwikkeling	7
Riolering en reiniging	5
Openbare orde en veiligheid	4
Bestuur en algemene ondersteuning	2
Onroerende zaakbelasting	8
Cluster: Overige eigen middelen	8

Ombuigingssuggesties (lasten):

- Terugdraaien onlangs ingezet nieuw beleid, bijv.: aanplanten extra bomen, Welzijn op recept, éénzaamheidsbeleid, ondermijning
- Verdubbeling taakstelling subsidies of volledig stopzetten subsidies
- Verlaging onderhoudsniveau, bijv. van wegen en groen
- Schrappen voorgenomen investeringen

MOGELIJKHEDEN: BATEN VERHOGEN

MOGELIJKHEDEN: BATEN VERHOGEN

Ongeveer 2/3-de van de gemeentelijke baten betreft inkomsten van het rijk

Belastingen, heffingen en retributies:

Overzicht belastingen, heffingen en retributies:	Bedrag (x € 1.000)
Afvalstoffenheffing	€ 4.530
Forensenbelasting	€ 116
Leges omgevingsvergunningen / bestemmingsplannen	€ 1.280
Leges divers (m.n. burgerzaken)	€ 822
Lijkbezorgingsrechten	€ 250
Marktgelden	€ 19
Onroerende zaakbelastingen	€ 7.823
Precariobelasting	€ 27
Reclamebelasting	€ 65
Rioolheffing	€ 3.822
Toeristenbelasting	€ 1.507

In het financieel perspectief wordt al rekening gehouden met een verhoging toeristenbelasting (naar € 2,90 per persoon per nacht in 2028, plus € 0,50 in verband met het nieuwe zwembad)

Ombuigingssuggesties (baten):

- Verhogen van reclame-inkomsten (reclamezuilen)
- Invoeren betaald parkeersysteem
- Het kostendekkend maken van marktengelden en
lijkbezorgingsrechten
- Bevorderen van de verkoop snippergroen
- Optimaliseren strandhuur

Introductie de heer Van Nijendaal

De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) is een onafhankelijk adviesorgaan van de regering en het parlement. De ROB adviseert over de inrichting en het functioneren van het openbaar bestuur, en de beleidsmatige aspecten van financiële verhoudingen tussen Rijk, gemeenten en provincies. Extra aandacht gaat uit naar de beginselen van democratie en rechtsstaat. De ROB beziet het functioneren van de overheid vooral vanuit het perspectief van de burger en het vertrouwen van de burger in de democratie.

Mr. G.A. (Gerber) van
Nijendaal

Plaatsvervangend secretaris

Telefoonnummer: +316 11 79 43 87

E-mailadres: Gerber.Nijendaal@raadopenbaarbestuur.nl

Gerber van Nijendaal (1960) is plaatsvervangend secretaris voor de Raad voor het Openbaar Bestuur. Hij studeerde Nederlands recht in combinatie met politicologie aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Hij werkt sinds 1997 voor de Raad voor de financiële verhoudingen en was daarvoor werkzaam voor de Raad voor de gemeentefinanciën.

Zijn voornaamste aandachtsgebied betreft de financiële en bestuurlijke verhoudingen in den brede. Het gaat om zowel de omvang als de verdeling van het provinciefonds en het gemeentefonds, maar ook om de verdeling van uiteenlopende specifieke uitkeringen, het financieel toezicht, decentrale belastingen en dergelijke. Samen met anderen heeft hij onder andere gewerkt aan het adviesrapport 'Eerst de politiek dan de techniek' (2017), 'Beleidsvrijheid geduid' (2019) en 'De herziening van het uitkeringsstelsel' (2019).

Met vriendelijke groet,

Gerber van Nijendaal

(Inwoner van de gemeente Castricum)

MOGELIJKHEDEN: BATEN VERHOGEN

De onroerende zaakbelasting (ozb) is ongeveer 8% van de totale inkomsten

De grondslag voor de ozb is een negatieve maatstaf voor de te ontvangen algemene uitkering

Door de huidige ozb-tarieven van de gemeente Castricum betekent een verhoging van de grondslag ozb (bijv. een nieuw gebouwde woning) een lagere baat voor de begroting. De korting in de algemene uitkering is namelijk hoger dan de opbrengst ozb zelf.

DE ALGEMENE UITKERING

- Systeem van de algemene uitkering
- Hoe beïnvloedt de werking van het systeem de keuze van Castricum om alleen de inflatie te corrigeren in het ozb-tarief (bij de stijging van de waardegrondslag)
- Het is een complex systeem omdat verschillende ontwikkelingen in elkaar grijpen.

Hoe werkt het systeem van de algemene uitkering?

- Uitgaven clusters verdeling
Geobjectiveerde relatieve kosten van de gemeente ($p \cdot q$)
- Inkomstencluster (negatieve maatstaf op basis van een rekentarief: gebaseerd op landelijk gemiddelde, tegen percentage van 80% waarde woningen; 70% waarde niet-woningen)

Effecten die optreden bij stijging van WOZ-waarden

- Effect 1: hogere negatieve aftrek Woz-waarde
Let op! Ook in andere gemeenten wijzigen de Woz-waarden
- Effect 2: doordat Woz-aftrek stijgt, stijgt de uitkeringsfactor.
Gemeenten met een grote uitkeringsbasis profiteren daarvan, krijgen relatief meer voor uitgavenclusters
- Effect 3: als OZB-tarief lager is dan rekentarief Algemene Uitkering wordt bij gelijke inflatiecorrectie het verschil groter

Wijze waarop gemeenten de OZB-tarieven aanpassen

- Uitgaande van noodzakelijke opbrengst; sluitstuk begroting
- Aanpassing OZB-tarieven aan inflatie
- Bij een lager OZB-tarief dan het rekentarief wordt bij een zelfde inflatiepercentage het gat tussen rekentarief en werkelijk tarief groter: met als gevolg Algemene Uitkering uit Gemeentefonds voor Castricum relatief steeds iets minder.
- Om grosso modo dezelfde inkomsten te houden moet bij vaststelling OZB-tarief ook rekening gehouden worden met mindere inkomsten AU

Netto-effect WOZ-waardeontwikkeling voor uitkomst algemene uitkering bij aanpassing aan inflatie

- Bij een lager Ozb-tarief dan rekentarief
- Bij een hogere Woz-stijging dan landelijk gemiddelde
- Bij een lagere uitkeringsbasis

Effect op jaarbasis relatief gering vanwege aandeel OZB in totaal, maar jaar-op-jaar effect leidt tot uitholling gemeentelijke belastingcapaciteit. Kloof tussen wat gemeente wordt geacht te kunnen ophalen uit OZB en feitelijke OZB-opbrengst groeit.

Landelijke ontwikkeling woonlasten en positie Castricum

- Tarieven en opbrengsten
- “Ravijnjaar”
- Herijking gemeentefonds

Einde presentatie de heer Van Nijnendaal

Eventueel nog enig sheets van de ozb-opbrengst Castricum
t.o.v. de korting op de algemene uitkering en de ozb-opbrengst
Castricum t.o.v. de ozb-opbrengst van geheel Nederland

OZB-TARIEF CASTRICUM VS REKENTARIEF ALG. UITKERING

Rekenvoorbeeld:

Woning (gem.woz-waarde 2023 vlgs CBS)	€ 478.000
Ozb-tarief Castricum 2024	0,06986%
Aanslag ozb 2024	€ 333,93
Kortingspercentage Alg.uitk. 2024	-0,08900%
80% van de grondslag telt meet voor de Algemene uitkering, ergo:	€ 382.400
Effect van een gemiddelde woning van € 478.000 op de Alg.uitk 2024:	€ -340,34
Netto-effect op de baten van de gemeente:	€ -6,41

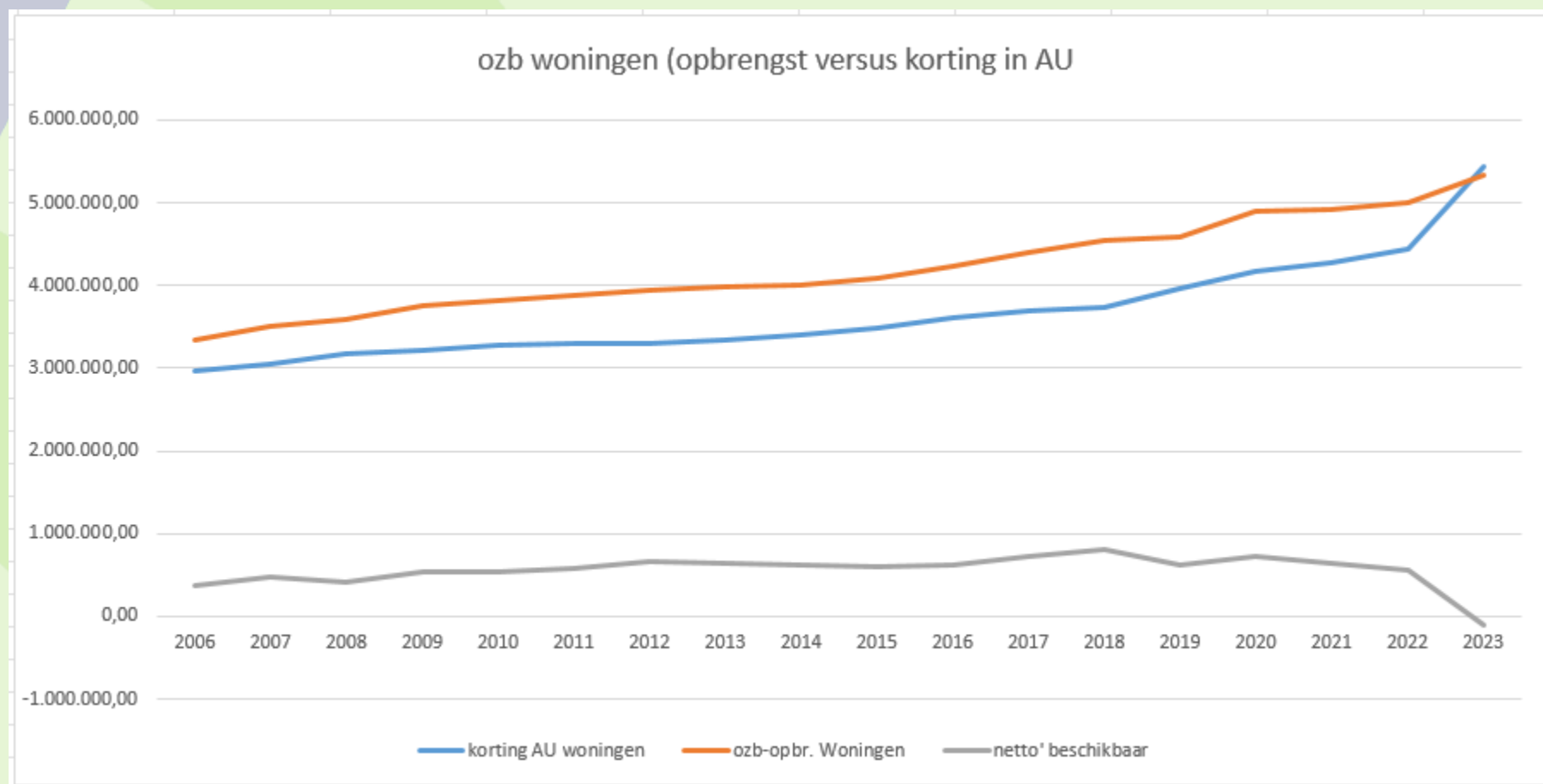
Overigens:

bij de niet-woningen is er geen een negatief effect op de baten.

OPBRENGST OZB-WONINGEN VS KORTING ALG. UITKERING

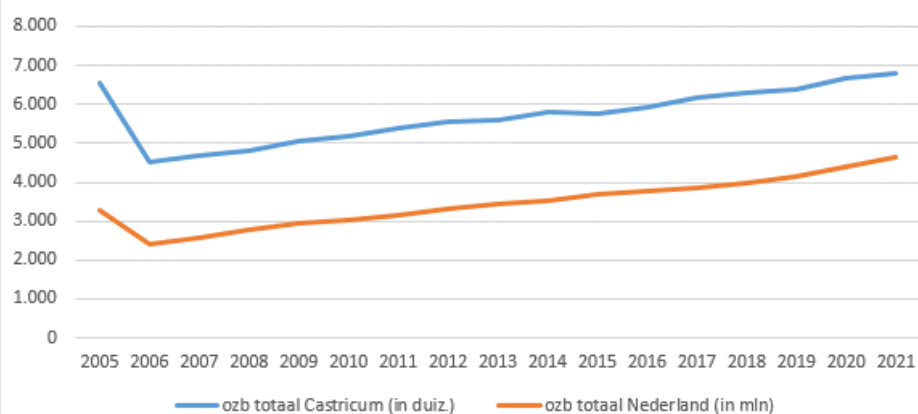
Tot de herijking van het gemeentefonds in 2023 was er nog een positief saldo.

Ontwikkeling op totaalniveau:

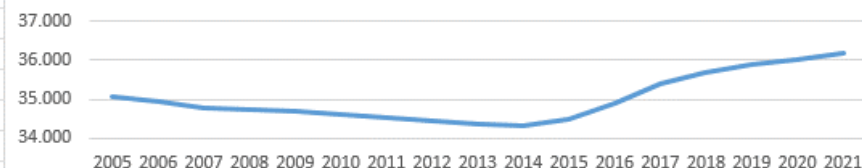

Ontwikkeling ozb-opbrengst Castricum versus Nederland:

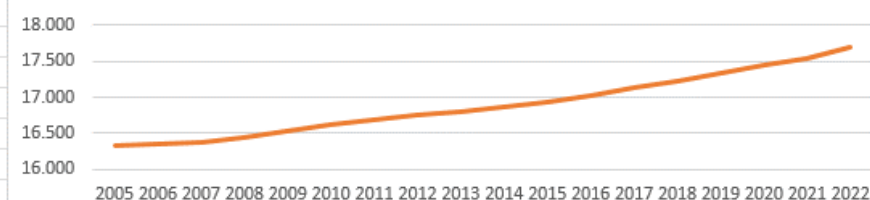
Ontwikkeling ozb-opbrengst

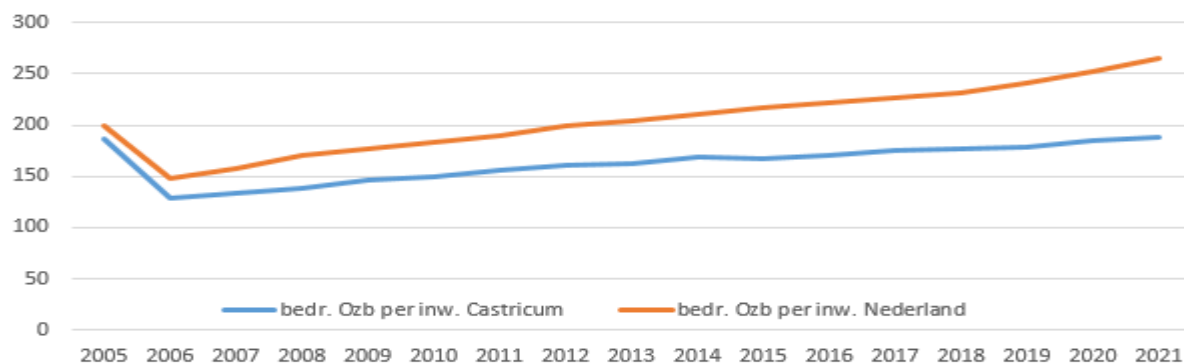
gemidd. # inwon. Castricum

gemidd. # inwon. Nederland (in duiz.)

ozb-opbrengst per inwoners

De 'knik' in 2006 heeft te maken met het afschaffen van de onroerende zaakbelasting gebruikers woningen.

Vershil in bedrag per inwoner
Castricum versus Nederland:

2006	19 euro
2021	77 euro

Gemeentebelastingen 2024 (cijfers COELO-Atlas)

	Eigenaar bewoner			Huurder		
	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden	Woonlasten eenpersoons- huishouden	Woonlasten meerpersoons- huishouden	Rangnummer meerpersoons- huishouden
Gemiddelde provincie						
Noord-Holland	902	1.008		354	464	
Aalsmeer	1.015	1.089	269	296	370	87
Alkmaar	686	835	29	241	390	102
Amstelveen	916	974	161	268	326	52
Amsterdam	827	944	118	352	469	180
Bergen NH	1.086	1.187	309	460	561	261
Beverwijk	767	888	64	443	564	263
Blaricum	1.320	1.522	341	201	402	119
Bloemendaal	1.770	1.988	345	444	663	326
Castricum	835	932	101	453	549	246
Heiloo	891	1.023	215	432	564	262
Uitgeest	1.024	1.145	294	433	554	251

Gemeentebelastingen 2024 (cijfers COELO-Atlas)

Iets meer uitgewerkte cijfers:

Gegevens gemeenten 2024							
© COELO, Groningen							
Gemeentenaam	Gemiddeld betaalde ozb woningen (koop)	Afvalstoffen- heffing Meerpersoon shuishouden	Rioolheffing Meerpersoon shuishouden	Woonlasten meerpersoons huishouden (Eigenaar bewoner)	Rangnummer meerpersoons huishouden (Eigenaar bewoner) COELO	Woonlasten meerpersoons huishouden (Huurder)	Rangnummer meerpersoons huishouden (Huurder) COELO
Bergen NH	626,11	359,95	201,00	1.187,06	309	560,95	261
Castricum	382,31	331,92	217,44	931,67	101	549,36	246
Heiloo	458,92	347,42	217,00	1.023,34	215	564,42	262
Uitgeest	590,45	346,16	208,00	1.144,61	294	554,16	251

Kanttekening:

De woonlasten 'huurder' betreft in ons geval de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit is niet bij alle Nederlandse gemeenten het geval. Bij een groot aantal gemeenten heeft COELO alleen de afvalstoffenheffing hierbij meegenomen. Het rangnummer geeft daarmee een vertekend beeld.

Algemene uitkering 2024 (cijfers ministerie)

Totaal Nederland versus Castricum:

<u>Uit te keren uit het gemeentefonds</u>			
aan alle Nederlandse gemeenten:			
Totaal			42.413.965.211
Onderverdeling:			
Maatstaven	46 stuks		41.652.121.557
Decentralisatieuitkeringen	26 stuk		928.717.299
Integratieuitkering	Participatie		1.642.004.999
	Beschermd wonen		1.870.592.997
Herindelingsuitkering	11 gem.		13.949.015
Aanvullende uitkering	Lelystad		13.534.311
	Missingen		7.000.000
Suppletieuitkering herijking Gemeentefonds			-9.355.829
Woz-maatstaven	3 stuks		-3.704.599.139
<u>Let op:</u>			
Het totaal in het gemeentefonds is iets hoger.			
Het rijk houdt een Verdeelreserve aan om kleine afwijkingen op te vangen. En ook is er een reserve in verband met het Btw-compensatiefondsplafond.			

<u>Uit te keren uit het gemeentefonds</u>			
aan Castricum:			
Totaal			57.493.402
Onderverdeling:			
Maatstaven	32 stuks		63.019.736
Decentralisatieuitkeringen	8 stuk		275.217
Integratieuitkering	Participatie		810.801
			0
			0
			0
			0
Suppletieuitkering herijking Gemeentefonds			931.297
Woz-maatstaven	3 stuks		-7.543.649
<u>Opmerking:</u>			
De uitkeringsfactor is op dit moment 1,399. Dit betekent dat het bedrag van de 'Maatstaven' excl. uitkeringsfactor € 45.046.273 bedraagt.			
1 Uitkeringspunt betekent dus ongeveer € 45.000.			
Op het niveau van heel Nederland is één uitkeringspunt € 29.772.781.670 = € 29,7 mln.			

Vragen?